ڕەگەزی متمانە لەکاری ڕۆژنامەنووسی دا.. نەژاد عزیز سورمێ

□□□□

متمانە وەك پرەنسیپێکی بەهرەگیری و ڕاستبێژی و ڕاستیزانی و پێکەوە بەستنەوەی ئەم بەرو ئەو بەر ، ئەگەر لە بوارەکانی تری ژیاندا پێویست بێ ، دروستکردنی لە بواری رۆژنامەنووسیدا ، فاکتەری سەرەکی هەیبەت پێدان و خوێنەر پەیداکردن و ئارشیڤێکی باوەڕ پێکراوە کە مێژووی لەسەر بنیات دەنرێ.. لێرەدا چەندی ڕەگەزی خێرایی لە کاری رۆژنامەنووسیدا گرنگ بێ ، ئەوەندەش ئاشکراگۆیی و دیزە بەدەرخونە نەکردنی ڕاستی لە هەموو ئەو هەواڵ و ڕیپۆرتاژانەی ڕۆژنامەنووس بڵاویان دەکاتەوە گرینگە ..
هۆیێکیشە کە بە ڕابردنی ڕۆژگار دەبێتە بناغەیەکی پتەوی هەڵنانی متمانە لە نێوان خوێنەر و بینەر و گوێگر و ڕۆژنامەنووس..
لەوەتەی میدیای کوردستان ئەو پێشکەوتنەی بەخۆوە دیوە (دوای□اپەڕین) بەتایبەتیش لە ڕووی چەندایەتیەوە ، زۆرجار لە هەواڵی وا هەڵنگوتین کە سەرلەبەری دروستکراو بووە!! یا بڵاوکردنەوەی وتارێك ، ڕپۆرتاژێکی دیاریکراو بەنیازێکی تایبەتی دوور لە مەبەستی ڕۆژنامەنووسیانەی ڕووت ، کە لە بنەڕەتدا دەچێتەوە خانەی ڕیکلامێکی حەق نەدراو ، لەلایەکەی تریش هۆیەك بۆ لەق بوونی متمانە لەگەڵ خوێنەر و گوێگر و بینەران .
کزبوونی متمانە جگە لەوەی بەتێپەڕبوونی کات خەڵکی پێ لە دەزگاکانی ڕاگەیاندن دەسەنگرێتەوە ، لە ئاکامیشدا وای لێ دێ بڕوا بەڕاستیەکانیش نەکا..
نەمانی متمانەیش هەمیشە کولتوورێکی دواکەوتووی وای لێ دەکەوێتەوە کە هەرگیز توانای ڕووبەڕوو بوونەوەی پێشهاتەکانی نامێنێ ، ئەودەم لە ڕووی ناچاریەوە هۆیەکانی میدیا هەر بەدوایی ئەرکی ڕووناهیکاریان لە بیردەچێتەوە و وەك هەر کاڵایەکی تر پابەندی بازاڕ دەبن ، لە هەمان کاتدا هەموو ئیمکانیاتە ئابووریەکانیش هەڵدەلووشێ.. تاقیکردنەوەی سیستەمە‌ تۆتالیتارییەکان بەرچاوترین نموونەن ، نزیکترینیشیان ڕژێمی بەعس بوو .. وای لێهاتبوو نەکەس توانای خوێندنەوەی ڕۆژنامەکانی مابوو ، نەکەس تاقەتی تەماشاکردنی تەلەفزیۆن کە بە درێژایی ماوەی پەخش لە ٩٠٪ی پەیوەنددار بوو بە

هەواڵ و سەردانەکانی دیکتاتۆر.
بەو ڕەنگە ئەوسا شتێك نەبوو بەناوی متمانە لە نێوان ئەو دەزگایانە و خەڵکدا.. ئینیتمای نیشتمانیش کە ئێستا باسی لێ دەکرێ کاردانەوەیەکی سرووشتی بوونی ئەو متمانەیەیێ..
دیارە لەق بوونی متمانەیش بە تەنیا لەسەر بڵاوکردنەوەی هەواڵی ناڕاست و دروستکراو و تەشریفاتیەوە ناوەستێ ، بەڵکو زۆر جار پەیوەندی بە چۆنیەتی بڵاوکردنەوە و چارەسەرکردنی ڕۆژنامەنووسیانەی بابەتێکی دیاری کراویشدا دەبێ ، لەوەی جۆرێك لە چەواشەکردنی خوێنەری تێدایە ، بە نموونە زۆر لەو وتار و بابەتانەی کە بووە بە باو لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکانمان بڵاو دەکرێنەوە (بە کوردی) سەیر دەکەی نووسەرەکەی کوردی نازانێ ، تەنانەت ڕەنگە بەخۆیشی لە وتارەکەی خۆی نەگا ، کە لە ئەسڵدا بە عەرەبی یا زمانێکی دیکەی نووسیووە! لە حاڵەتی زمانەکانی تریشدا هەر بەو شێوەیە.. بەڕاستی تائێستا تێناگەم بڵاوکردنەوەی وتارێکی عەرەبی بە کوردی بەبێ ئاماژەپێدانی ئەوەی کە وەرگێڕدراوە چ پەند و حیکمەتێکی تێدایە؟! بێگومان ئەم کولتوورە سەقەتە هۆیەکی دیکەی لە دەستدانی متمانەیە.
دوا جار هەقە ڕۆژنامەگەریی کوردی و ڕۆژنامەنووسی کورد کە ئێستا پێگەیان تا ڕادەیەك جێگیر بووە ، هەوڵ بدەن دوور بن لەو لێگۆڕان و یاساشکێنییە کە سەرەڕای بەتاڵ بوونی وەهمی ئەوەی تەماشا دەکرێ و گوێی بۆ ڕادەدێردرێ و دەخوێندرێتەوە ، هەموو کەلارێکی متمانەیش بەسەریەکدا دەڕۆخێنێ..
بەم جۆرە لە بازنەیەکی بەرتەسك بترازێ نەگوێی لێ دەگیرێ و نەتەماشا دەکرێ و نەدەخوێندرێتەوە.

سەباح ڕەنجدەر و (سەرزەمینی هەموو ناوەکان).. ناڕۆ حەسەن

سەرزەمینی هەموو ناوەکان ، کتێبێکی شیعری سەباح ڕەنجدەری شاعیرە ماوەیەک لەمەوبەر بڵاوبۆتەوە ، ئەم کتێبە شیعرییە ١٠ دەقی شیعری ناوازەی لەخۆگرتووە بەم ناوانە ،(تەواو بە دواجار لەرەوە دەڕۆین ، دەرکەوتنی سەر لەنوێ دەستنووسەکی چوارینەکانی بابا تاهیری

هەمەدانی ، دەنگ ، ناونیشان بۆ گۆڕەپانی جەنگەکان ، خاڵبەندی ، وەسیەت ، سیما و ساڵەکان لە پێ پیرۆزەوە ، سپی بەرەو ڕەش ، دیوانی مات ، مردووان گۆرانی زەوی دووەمیان دەڵێن ..) لە کۆتاییش ئاماژەیەکی کورتی ژیان و بەرھەمەکانی نووسیوەتەوە . بە شێوەیەکی گشتی شیعرەکان بە زمانێکی چڕی تۆکمە و بە ناوەڕۆکێکی قووڵی پڕ کێشمەکێش نووسراون . ئەوەی مایەی دڵخۆشییە و خاڵێکی درەوشاوەیە لە ئەزموونی شیعری(سەباح ڕەنجدەر) ئەوەیە ، بە چڕی ئیش لەسەر زمان دەکات ، بە زمانێکی جیاواز دەنووسێت ، زمانێکی شیعری ئەوتۆ بە خودی خۆی دەناسرێتەوە ، شاعیرێکە لە (زێوانە)ەوە کە ھەوڵی یەکەمییەتی لەگەڵ شیعر ، لەنێو ڕووباری شیعر چاوەی ھەڵێناوە و تا ئێستا لە ھەورازەکانی ئەم ڕووبەرە ماوەتەوە و ھەنگاو ھەنگاو بەرەو بڵنداییەکانی دەڕوات .

ئەو شاعیرەمان دەتوانم وا باسی بکەم کە (شاعیرێکی داھێنەری نوێگەرە) ، چونگە دەبێ ئەوەمان لەلا ڕۆشن بێت کە / ھەموو داھێنانێک نوێگەر نییە بەڵام ھەموو نوێگەرییەک داھێنانە . زۆر شاعیرمان ھەن داھێنەرن بەڵام داھێنانەکانیان نوێ نین .. واتە (لەوەی کە ھەیە) داھێنان دەکەن و دەقە شیعرییەکانیان تا ئاستێکی بەرز جوانی بەرجەستە دەکەن ، بەڵام نوێگەر نین و لەکاروان دانەبڕاون و بە تەنیا بەڕێگادا ناڕۆن ، ڕەنگە لە ڕیزی پێشەوەی کاروانەکە بن بەڵام تاق و تەنیا نین ..! بەڵام سەباح ڕەنجدەر ھەم داھێنەرە ھەم نوێگەر ، چونکە سیمایەکی گەش و تایبەتمەندییەکی نوێگەری (جیاوازبوو) . ھ□رشاعیرێک جیاوازبوو (لەوەی کە ھەیە) واتە نوێگەرە ، جیاوازبوون ڕوخسار و سیمای ئەم شاعیرەمانە ، ھەم لە ڕووی زمان و تەنانەت فۆرمی شیعریش . ھەربۆیە شاعیرێکە زۆرترین خوێندنەوە بۆ شیعرەکانی کراوە و دەکرێت . بەمانایەک ناوەندی ئەدەبی بەخۆی سەرقاڵ کردووە . تا ئێرە سەرەتایەکە بۆ ئەو کورتە خوێندنەوەیەم بۆ کتێبی (سەرزەمینی ھەموو ناوەکان) ، ئەم خوێندنەوەیەم بۆ دوو مەبەستە ، یەکەم ناساندنی کتێبەکە وەک کتێبێکی نوێی شیعری ، دووەم قسەکردن لەسەر شتگەلێکی نوێ کە شاعیر لە چوارچێوەی ئەم دەقە شیعرییانی ئیشی لەسەرکردوون لەھەمانکات ، ڕاکێشانی سەرنجی خوێنەر بۆ ئەم شتە نوێیانە . بۆیە ھێندەی بۆمان بکرێت ھەڵوێستە لەسەر بەشێک لە دەقە شیعرییەکان دەکەین و سیما و ڕووگە نوێکانیش دەخەینەڕوو . دەقی (تەواو بۆ دواجار لێرەوە دەڕۆین) ، ئەم قەسیدەیە یەکێکە لە دەقە نایابەکانی نێو ئەم کتێبە ، ناونیشانەکە وەک ڕووناکییەکی گەورە تیشکەکانی خۆی بەسەر دەقەکانیتر پەخش دەکات چونکە ئەم قەسیدەیە پێکھاتووە لە دە شیعریتر بە تایتل و ناوی جیاواز و سەربەخۆ ، بۆ نموونە (ڕوخسار

و شوێن ، جێناوەکان ، ڕێگاکانی دەوروبەر گەشەی ڕەنگ و ئاوازی چاوپێکەوتن و .. پێنج شیعری تریش ..) ، شیعرەکان ناوەڕۆکێکی قووڵی پڕ هەوراز و نشێویان هەیە ، خەم و خەونەکان هاوتەریبن لەگەڵ ژیان ، لە پشتی نائومێدی□کان پەنجەرەو گورزە تیشکی خۆرەتاوێکی خەملیو دەبیندرێن . ئێمە کاتی خۆی لەڕێگای نامەیەکەوە بەناوی (نامەیەک بۆ هاو□ی□کی شاعیرم) خوێندنەوەیەکمان بۆ هەندێک لە دەستەواژە شیعری□کانی ئەم دەقە کردووە ، ئیتر هێندەی بۆمان کرابێت بۆ نێو قووڵاییەکان چووینەتە خوارەوە و بەشێک لە دیوە شاراوەکانی پشت کۆد و هێما و وشە و چەمکاکانمان خستبووە ڕوو ، باسمان لەوەش کردبوو کە شاعیر وەک گەریدە□ی□کی جوانناس لەنێو ڕووبەری گەردوونی شیعر بە هەستێکی مرۆیيانە خەمە ڕۆژانەییەکان و ئ□□ش و ژانەکان و خەونە گەورەکان دەخاتە ڕوو ، پەنجە لەسەر برینەکان دادەنێت و لەم □□گ□ی□وە هەم هێز و توانای زمانی شیعریمان پێشان دەدات هەم لەنێو ڕووبەری جوانکاریدا دەیەوێت ئەوەمان پ□ ب□ل□ت کە (شیعر فۆرمێکی بێدەنگ نییە …!) ، شیعر هاوتەریبە لەگەڵ ژیان و لەگەڵ پیرۆزی مر□ق و بەها مرۆییەکان .

هاوکات ، هەر لەچوار چێوەی ئەو نامەیەمان باسمان لەوەش کردبوو کە لەنێو ئەم دەقە شیعرییەدا بە ڕوونی هەست بەوە دەکەین کە / شیعر فەلسەفە نییە بەڵام ، دەتوانێ سوود لە فەلسەفە ببینێت ، شیعر زانست نییە بەڵام ، دەتوانێ سوود لە زانست ببینێت ، شیعر بەهۆی ڕووبەرە فراوان و گەردوونیەکەیەوە دەتوانێ سوود لەهەر شتی□ک ببینێت کە شاعیر مەبەستی بێت دەستی بۆبەرێت و بیخاتە ژێر ڕکێفی خەیاڵ و بیرکردنەوەکانی ، چونکە دواجار شیعر عەشقێکی گەورەیە ..!

ئیتر بۆ زێتر تێگەیشتن لە ناوەڕۆک و دیوە شاراوەکان و مامەڵە سیحراوییەکەی شاعیر لەگەڵ چەمک و وشە و دەستەوازە شیعرییەکان سەرنجی خوێنەر بۆ خوێندنەوەی لێکۆڵینەوەکەم ڕادەکێشم ، چونکە لێرەدا نامانەوێت تەواوی قسە و بۆچوون و لێکدانەوەکانمان دووبارە بکەینەوە تەنها ، بەشێوەیەکی ڕاگوزەر و بەخێرایی هەندی ئاماژە بە دووسێ دەستەواژەی شیعری دەدەینەوە ، لە شیعری (ڕوخسار و شوێن) دا دەڵێت :

دیکتاتۆر بەسەر خوانماندا پژمی
هیچ نیشانەیەکی خواردن نەما
گەڕاینەوە بەر سێبەری درەختی گۆڕستانەکان ..!

بەر لەهەر شتێک / بەس وردبوونەوە لە تایتلەکە زۆرشت دەخوێنییەوە ، یان نائومێدی□کی گەورە هەست پێدەکەین ، شاعیر زۆر بە ئاگاهانەو شارەزایانە ئەم تایتلەی بەکارهێناوە ، دەکرێت شوێن نیشتیمانە بریندارەکەی خۆمان بێت ، ڕوخسارەکانیش ، ئەو مر□ق□

دابەستی و مشەخۆرە بازرگانە زاڵمانەی دەسەڵات بن .. ئەوەتانێ لە
کۆپلە شیعرێکە باس لە هەژاری نەداری و سفرەی خاڵی ماڵەکان دەکات
، کە بەشی زۆریان ماڵەکانییان تا ئاستی گۆڕستان بەتاڵ و تاریکە
.. هەر لەو شیعرەدا لە شوێنێکی تر دەڵێت :

گەڵیان بە تاڵ کردین و ئیسکیان کردە قەپچە

ڕەنگە بە من ئەم دەستەواژە شیعرییە یەکێک بێت لەو دەربڕینە شیعرییانەی کە زۆرترین جووڵەی ئیستاتیکی لەخۆ گرتبێت ، مەبەستییەتی بڵێت / بەدەرلەوەی دیکتاتۆر و دارودەستەکانی کە ژیانی ئێمەیان بە مەرگ سپاردووە گۆڕستانییان کردووە بە ماڵی هەمیشەیی ئێمە ، سەرباری ئەوەش گەڵەکانمان بەتاڵ دەکەن و ئێسکەکانمان دەکەنە قەپچە ،، واتە سامانی سەرزەوی و ژێر زەویشمان دەدزن و بەتاڵان دەبەن . ئیتر بە گێڕانی ئەم وەزعە و بیرکردنەوە لە گۆڕانکاری بەرەو ژیانێکی باشتر شاعیر نائومێد دەبێت و هیچ تروسکاییەک نابینێت و دەڵێ :

شۆڕش شەپۆڵ لێی داوە
ناتوانێ مەلە بکا

یان دەڵێت :

دیکتاتۆر ڕۆنی لەبن پێی شۆڕشگێڕدا
هەڵخلیسکاند بەرەو ڕوناکییەکی چرووک

هەر بە وردبوونەوە و ڕامانێکی خێرا لەو دوو دەستەوازە شیعرییەی سەرەوە لە نائومێدییەکانی شاعیر تێدەگەین و چەند ڕاسگۆیانە و واقیع بینانە باس لە دۆخێکە دەکات و تاریکایی و گۆڕستانی نێو ژیان دەخاتە روو هاوکات هیچ تروسکاییەکیش نابینێت ، کە لە کورتماوەدا گۆڕانکاری بیتە ئارا و ژیان بەرەو باشتر گوزەر بکات ، چونکە شۆڕش شەپۆڵ لێیداوەو شەلەل و ئیفلیج بووە شۆڕشگێڕەکان و ئەوانەی جێگای ئومێدن بۆ گۆرانکاری و کۆتایی هێنان بە نەهامەتییەکان ، ڕۆنییان لەژێر پێدا ڕژاوەو هەڵخلیسکاون و بەرەو ڕوناکییەکی چرووک کە ناڕۆشن و بەرچاوتاریکن و لە خشتەبراون . ئیتر لەناو ئەم ناهامەتی و ژیانە مەرگئامێزە یان ئەم ژیانە پڕ لە هەڵاواردن و نابەرابەرییەی پێ قەبووڵ ناکرێ و دێتە دەنگ و دەڵێت :

کلیل لە دەستی دیکتاتۆر بڕفێنن
بیخەینە گەنجینەی منداڵێک ..!

چەند جوان و شاعیرانەیە ئەم پارادۆکسە ! (دیکتاتۆر و منداڵ) ، دیکتاتۆر هێمایە بۆ / دەسەڵات ، دزی ، تاڵان ، تاریکی و مردن ، لەبەرامبەردا منداڵ هێمایە بۆ / پاکی و بەرائەت و جوانی و ئاسوودەیی و ئارامی و خۆشبەختی ..! کلیل لە دەستی دیکتاتۆر

بەفەنن و بیخەینە گەنجیی منداڵەک وعتە بیخەینە دەستەکی ئەمین و پاک و بەگەرد ..! ئیتر شاعیر لە کێشمەکێش و ململانێکان بەردەوام دەبێت و تا بەوە دەگات ، لە شیعری (جەناوەکان) دا دەڵێت :

با بگەڕێینەوە دواوە هێز تووڕەیە لە سەوی کەوتوو

ئەم دەرە شیعرەش ، یەکێکە لە دەرە شیعرە ناوازەکان کە بە جوانکارییەکی تەخ دەورە دراوە ، ئەم شیعرە لەسەرەتاوە تا کۆتایی ململانێیە لە نێوان (ژیان و مردن) یان هێزەکان (هێزی زەوی و هێزی ئاسمان) ، دواجار ژیان تەسلیم بە مردن دەبێت و هێزی زەوەی کە هەمایە بە گۆڕستان دەیباتەوە و شاعیر دەڵێ / با بگەڕێینەوە دواوە هێز تووڕەیە لە سەوی کەوتوو ، کێشی زەوی واتە کێشی گۆڕستان و مردن بەهێزترن لە کێشی ئاسمان و کێشی ژیان ، سەوەکە دەکەوێتە سەرزەوی و لە ئامێزی گۆڕستان دەگیرسێتەوە , ئیتر بەناچاری ژیان و ڕێبوارەکان دەگەڕێنەوە دواوە و شاعیر بە نائومێدییەکی گەورەوە دەڵێت / ئیتر تەواو بە دواجار لەرەوە دەڕۆین ..!

ئیدی هەروەک لەسەرەوە گوتمان لەم خوێندنەوەیەمان هێندەی مەبەستمانە قسە لە بارەی ئەو دیاردە و شتە نوێیانە بکەین کە شاعیر لەم کتێبە و لە چوارچێوەی دەقە شیعرییەکانی دەستی بە بردوون ، هێندە مەبەستمان نییە خوێندنەوە بە کۆپلە شیعرییەکان و بە نەو قووڵایی ناوەڕۆکدا شۆڕبینەوە ، لەو شیعرەی سەرەوە تا ئاستێک گەر بە کورتیش بێت ئەوەمان کرد و کەمێک خۆمان لە کەناری مانا و خوێندنەوەو بە ئامانج و مەبەستەکانی شاعیردا ، دەکرێ ئەمە پێشاندانی ڕووییەکی گشتگیر بێت بە شێوازی شیعر نووسین و ئەزموونی شاعیر و مامەڵەکردن لەگەڵ زمان و وشە و هێما و میتافۆر و دەستەواژە و پێکهاتە شیعرییەکان . لێرەدا هەوڵدەدەین سەرنجی خوێنەر بەچەند حاڵەتێک و کار و دیاردەیەکی نوێ ڕابکێشین کە شاعیر ئیشی لەسەرکردوون ، بە نموونە لە قەسیدەی (دەرکەوتنەوەی سەر لە نوێی دەستنووسێکی چوارینەکانی بابا تاهیری هەمەدانی) ، لەم دەقە شیعرییە وەک شتێکی نوێ کاری لەسەر فۆرمی چوارخشتەکی کردووە ، هەروەکو دەزانین ئەم فۆرمەش ئیش لەسەر وەزن و قافییە دەکات ، بەڵێ ناوی باباتاهیری هەمەدانی هێناوە دەیەوێت ئەوە پێشان بدات کە لە سەردەمی ئەو شاعیرەمان لە دەرزەمانەوە تا ئێستاکە چوارخشتەکی یان چوارینە بەیەک فۆرم نووسراوە بە شێوازی وەزن و قافییەوە و هیچ گۆڕانکارییەکی تیانەکراوە بەڵام (سەباح ڕەنجدەر) دێت گۆڕان لەو فۆرمە دەکات و بەشێواز و فۆرمێکی نوێ (شیعری چوارینە)یی دەنووسێت ، ئەویش بە فۆرمی (پەخشانە شیعر) یان شێوازی سەربەخۆ ، واتە ڕەچاونەکردنی وەزن و قافییە ، واتە تێشکاندنی فۆرمی کۆن و لە بەرامبەردا دەستبردن بە فۆرمێکی نوێ بە

شیعری چوارینەیی یان چوار خشتەکی ،، ئەوەش یەکەمجارە لە مێژووی شیعری کوردی شیعری چوارینەیی بە فۆرمی سەربەخۆ بنووسرێت ، وا لە خوارەوە یەکدوو کۆپلە لەو چوارینە شیعرانەتان بۆ دەخەمەڕوو . ئەم دەقە شیعرەش واتە / دەرکەوتنەوەی سەر لەنوێی دەستنووسێکی چوارینەکانی بابا تاهیری هەمەدانی .. لە (دە) چوارینە پێکهاتووە هەریەکە و تایتلی تایبەت بە خۆیان هەیە ، بۆ نموونە لە لە چوارینەی (دوا هێڵی ڕۆژی شەشەم) دا دەڵێت :

تابلۆی زەوی هێشتان هەموو هێڵەکانی نەکێشراون
باڵندە لەسەر لکە پڕەکان تووشی حەپەسان هاتوون
لە ڕێگادام چەند جارێک ویستوومە پێی ڕابگەیەنم هێڵەکان تەواو دەکەم
لە زەردەی ئێوارەیەکدا لوورەی ئاگر دەترسێنم و فرمێسکی نا بەچێ ناڕژێ

یان لە چوارنەیەکیتر بە ناوی (بزربوونی ناونیشانی حەوا) دا دەڵێت :

ئادەم بۆنی ددانی ڕزیو لە دەمی دێ
حەوا خۆی لە تەنیایی مارە کرد و ناونیشانی بزرکرد
کەس تەماشای ئاشنای خۆی نەکرد و ناسین تەفرەی داین
ئەو درەختانە ئاشنامان بوون ڕەگیان گەیشتبووە ناو ڕووبارە نزیکەکان

لە قەسیدەی (دەنگ) ، بە سەلیقەیەکی وردی زمانەوانییەوە ، چەند وشە و چەمکێکی زۆر لە یەکتر نزیکی دۆزیوەتەوە کە بەهۆی دەنگی پیتێکەوە مانـاکەی تەواو دەگۆڕێ ، هـاتووە (دە) دوو وشەی وەک دووانە هێناوە و لەلایەک پێشانی داوە کە کە لە ڕێی دەنگی پیتی ڕاوە .. وەک لە زمانەوانی و لە ڕێزمان پێی دەڵێن ڕای قەڵەو و رای لاواز ،، بەهۆی جیاوازی دەنگی ئەم پیتە چۆن گۆڕانکاری لە وشەکان بەدیدێت دە جووت وشەکانیش ئەمانەن (برین و بڕین ، بۆر و بۆڕ ، گۆران و گۆڕان ، بر و بڕ ، کەر و کەڕ ، وەرین و وەڕین ، هەڵکران و هەڵکڕان ، باراندن و باڕاندن ، فریو فڕیو ، سوور و سووڕ ،) دەمەوێت هەر هێندە بڵێم ، ڕەنگە مەبەستی شاعیر بێشاندانی ئەم دووانە وەک کارێکی زمانەوانی لەنیو ڕووبەری شیعر و وەک کارێکی نوێ بێت بەڵام ، بە دیوێکیتر ڕەنگە پێداگرتن بێت و لەوەی کە پێشاندنی کاریگەری و ڕۆلی دەنگ ، واتە ژیان پێویستی بە دەنگە ، دەنگ هەڵبرین گرینگە بۆ گۆڕانکارییەکان ، وەک چۆن ژیان پڕیەتی لە جـووڵە دەبێ پڕیـش بێـت لە دەنـگ . لەگەڵ ئەمـانەش هەریەک لەم

دووانەیانە وردە شیعری سەربەخۆی لێدروست کردوون هەروەک لە (برین و بەین) دەڵێت :

برین دەڵێی مانگی پڕە بەسەر ڕێگای نیوە چڵە کراوەتەوە
دەست بەسەر دژوارییەکان دادەهێنێ و پەنجەی گەرم دەبە
گەرمایی پەنجە گەرانیی هەمنی و بیرەوەری زەویە
بە سوپای دەڵاو شێە ناکات

برین بەسەر زەوییەکی پڕ مردوو بە دواتدا دێ
بڕوای بە ڕۆیشتن نامێنێ و دەرگات لە دوا دادەخات
چرای سەبووریت دەکوژێنێتەوە
بە دەنگێکی برووسکەدار دەتخاتە چاوەڕوانییەکی ساردەوە

یان لە دەقی (ناونیشان بە گۆڕەپانی جەنگەکان) دا .. هاتووە وەک فۆرمێکی نوێ ، (دە) دەقی شیعری نووسیوە ، دەقە شیعرییەکان تەنها ،، ناونیشانن و هیچیتر . وەک شیعری تاکەدێری و ناونیشانەکانیشی لە ناوەڕاستی لاپەڕەدا نووسیوە ، بە نموونە (لە کاتی خەیدا لە قووڵایی دا هەڵدەلەرزم ، گرەو لەگەڵ کلیلسازی گەنجینەی پاشا و داهاتووی پێشبینیکراو ، پێم بوونەتە ڕووبار و خەم بە شێوەی دونیا ناونووس کردووە ، هەتا دوایی .....) وەک گوتمان دە ناونیشانە شیعرە ، بە بڕوای من ئەم هەوڵەی سەباح ڕەنجدەر لە دوو ئاستدا دەتوانین قسەی لەبارەیەوە بکەین ، یەکەم / وەک هەوڵێکی نوێ ویستوویەکی ئەم دەقەی بە فۆرمێکی نوێ بنووسێت ، واتە شیعرێک تەنها پێکهاتبێ لە (ناونیشان) و بەس .. کە ئەمەش هەوڵێکی نوێیە لە شیعری کوردی ، وەکچۆن کاتی خۆی (فەریدا زامدار) دیوانێک شیعری بە ناونیشانی نووسی کە هەوڵێکی نوێ بوو بە ئەوکات ، ئەم هەوڵەی ئەو شاعیرەشمان بە پێچەوانەوە تەنها ناونیشانی نووسیوە و هیچیتر ، دووەم / ئامانج لەم شیواز و فۆرمە بە بڕوای من ،، پەیوەندی بە باری دەروونی شاعیرەوە هەیە ، لەلایەک مەیدانی شیعر وەک مەیدانێکی گەورەی جەنگ دەبینێت لەنێوان زۆرانبازی و ململانێی نێوان (جوانی و ناشیرینی) یان بەمانا (فرۆید)یەکەی ململانێی نێوان (ئیرۆس و ساناتۆس) واتە (ژیاندۆستی و مەرگدۆستی) کە شیعر لە سەنگەری جوانی و ژیاندۆستییە ، بۆیەش دەڵێین ئامانجی شیعر گەڕانە بەدوای جوانی لەنێو ڕووبەری زمان دا . لەلایەکی تر / چەمکی ناونیشان و کاریگەری ئەم چەمکە بەسەر دەروونی شاعیرەوە کە کوێی کۆمەڵگەیەکی بە شوناس و بە ناو و نیشتیمانە .. ئەم دەقە گەڕانەکە بە دوای شوناس چ وەک تاک چ وەک

ک□م□گ□ . واتە هاوار و ململانێ و جەنگێکە بۆ بە دەستهـێنانی شوناس .

شیعرێکیتر بەناوی (خاڵبەندی) ، سەباح ڕەنجدەر لە ئەزموونی سەرەتایی دا ، واتە بەدوای (زێوان)ەوە ، بەهۆی ئەو زمانە شیعرییە تایبەت و جیاوازەی ، کەوتە بەر هێرش و دژایەتییەکی زۆر ، لەوەی کە ، سیستەمی زمان و سیستەمی ڕێزمانی تێکداوەو ڕەچاوی خاڵبەندی ناکات و ئەم ڕەخنە بێ بنەمایانە ، بە ئێساتاشەوە ئەم ڕەخنە و تێروانینانە لەبارەی زمانی شیعری ئەم شاعیرەمان هەرماوە بەڵام ، بە شێوەیەکی تۆخ نییە وەک ڕابردوو ، شاعیریش بۆ وەڵام□دانەوە بۆ ئەو ڕەخنە و تەوهینانە ، هاتووە ئەم دەقەی نووسیوە بەناوی (خاڵبەندی) کە هەموو یەکە و پێکهاتەکانی خاڵبەندی یەکبەدوایەک ڕیزکردووە و شیعری لێ دروست کردوون ، دەیەوێت پێشانی بدات کە زۆرباش شارەزایی هەیە لە خاڵبەندی کە لە زمانی شیعری ڕەچاوی ناکات مانای ئەوە نییە کە ئاشنا نییە یان بێئاگایە بە یەکە و پێکهاتەکان و ڕۆڵی خاڵبەندی لەنێو رووبەری ڕێزمان و زماندا بەڵام ، بە بڕوای من شاعیر پێی وایە ، زمانی شیعری دەبێت سەربەخۆ و ئازاد بێت ، خۆی نەبەستێتەوە بە هیچ سیستەمێکەوە بە سیستەمی ڕێزمانیشەوە چونکە شیعر بوونێکی گەردوونی هەیە هاوکات ، شیعر جووڵەیەکی بەردەوامە لە نێو رووبەری ئیستاتیکادا ، بۆیە بوونێکی کراوەی هەیە بە تایبەت لە کۆتایی دەقە شیعرییەکان دا هیچ دەقێک پێویستی بە نوختت□ دانان نییە ، پیکهاتە خاڵبەندییەکانیش ئەمانەی بەدوای یەک ڕیزکردوون (خاڵ ، دووخاڵ ، سێ خاڵ ، کەوانە ، هێڵی لار ، تەقەڵ ، وێرگوڵ ، ئەستێرە ، نیشانەی پرسیار ، نیشانەی سەرسووڕمان ،) هەریەکێک لەمانەش شیعرێکی سەربەخۆی بۆ دروست کردوون وەک لەسەرەتا بە (خاڵ) دەستی پێکردووە و دەڵێت :

خاڵ لە شەرمێکی گەمژانەی ڕستە ڕادەگرێت
زەمینیش دەخولێتەوە بە دوای خورپەیەکی بەهێزەوە
ئەدی بەخشندە بە کام دەست دەبەخشێ و بەکام دەست لێمان دەستێنێتەوە
دوای کەمێکی تر زەمین هەمووی تاریک دەبێت
بە دەنووکی سووری قەقنەس گۆڕێک هەڵدەکەنم
دڵ پێی ڕازی نییە و ئاهی شادمانی تێ نەگەڕاوە
گو□ستێرە لەناوی نیشانە و ناوە
بە نیگایەکی ماندوو بیر و پڕۆژەی دیوارەکانی دەخوێنێتەوە
لەوێ پەیام ناگات
کەویش لە چیای ڵاڵن

هروها لدقی (سیما و ساکان ل پ پیرزو) ش لردا
شاعیر ل کش و هوایکی ئارامی پ ل بیرکردنو و امانی قوو
د ،
لگ ئستر بیردکاتو و ل میسوورو د
سر لنو سیری بای پنجر دکمو
ل کتایی گا دانیشتووم و ساو وردگرمو
چاوم ماندوو نیی ب زربینی ..
شاعیر لردا ، ب شونک گیشتوو لنو امان و بیرکدنویکی
قوو ، امان ل ابردوو و ل ئزموونکی دوورو درژی لگ شیعر
، ئیتر هر بوار و دت بپیریو و ساوی ل دکن ئمیش
ساو وردگرتو ، هریکک لو بوارانش یکک ل کتب
شیعریکانییتی کی بوارکان سزد بوارن ، بواری یکم (
زوان)تا دگات بواری سزدمین (سرزمینی هموو ناوکان
) . لگ ئوی شاعیر د ، ل کتایی گا دانیشتووم ، بام
هشتا لگ ئسترکان بیردکاتو و سر لنو ل بای پنجر
دوانتو و چاویشی ماندوو نیی ب زربینی ،، ئگر لر
مبستی ل بینینی بوارکان بت ک کتب شیعریکانییتی ،
دیوت ئو هز لخی پشان بدات ک هشتا وزی بینینی
بواریتری تیای و چاوکانی ماندوو نابن وات ، ئو وزیی
تیای ب خوقاندنی بواریتر وات هیشتا کسکی پ جوو و
وزی لنو ووبری شیعر و داهنانـدا . وک هوکی پ
جوانکاریش ب هر بوارک ب در شیعرک باسی کردوو ب نموون
:
_ بواری یکم زوان
بوون تیدا ل بیانی خمشی و مانگی نیوگیان نامنتو
_ بواری دووم ووککانی خوداوند
دیکتاتر نیهشت گوریسی جلان ب درختی ناوچیا ببستین
_ بواری سیم خون وا خی گایو
گوم ل بئاگایی نچنیو و نهنی گشکردنم دروشاندو
ئیتر تا دگات بواری سزدمین (سرزمینی هموو ناوکان) ،
ک دوا کتبی شیعرییتی ، شاعیر ب بواو شانازیکی گورو
دخش بوی ک توانیویتی ئو هموو بواری ب ژیان بخشیو
کلگیان پ ل خون و خزگکانی مرقبوون ئمش ب ئو
سروریکی گوری ، وات لنو هستکانی ئو / شیعر دب ب
بوار و بوارکان ب تائبد لنو ژیان دمننو و دبن ب
سرزمینی هموو ناوکان …! ، چونک کتب شیعریکان و شیعر ب
ئو مانای ژیان و یانی سروری و هزی مانوی پ دبخشن. ئگر

بە کورتی قسە لەبارەی ناساندنی ڕێبوارەکان بکەین بۆ نموونە ، ڕێبواری یەکەم کە (زێوان)ە دەڵێت ، بوون تێیدا لەبەیانی خۆڵەمێشی و مانگی نیوەگیان نامێنێتەوە ،، دەکرێت لێرە خوێندنەوەیەکی (هایدگەر)یانەی بۆبکەین بە تایبەت بۆ بوون کە پێیوایە ، مر□ق ل□سەرەتاوە بوونێکی ناتەواوی هەیە لە رێگەی داهێنانەکانییەوە هەو□دات بوونەکەی بەرەو کەمال بەرێت ، شاعیریش باس لەوە دەکات بوون تێیدا لە (بەیانییەکی خۆڵەمێشی) دەکرێت خوێندنەوەی بوونێکی ناتەواوی بۆ بکەین لە مانگی نیوەگیان نامێنێتەوە ، هەوڵدان ڕۆیشتن بەرەو کەمال لە ڕێگەی داهێنانەوە بێت ،، داهێنانەکانی شاعیریش سەرەتاکەی بە زێوان دەست پێدەکات . بۆ ڕێبواری دووەم کە ڕووەکەکانی خوداوەندە دەڵێت ، دیکتاتۆر نەیهێشت گوریسی جۆلانە بە درەختی ناو چیا ببەستین ، ئیتر لەم کتێبە زێتر قووڵ دەبێتەوە بەنێو کێشمەکێش و هەوراز و نشێوەکانی ژیان ، چ لەنێو داهێنانە شیعرییەکانی چ لەنێو واقیعی ژیانی خۆی ، کە ڕووبەڕووی سەختییەکان دەبێتەوە و دەسەڵاتدار و ستەمکاران ناهێڵن بە ئارامی بژی و خۆشییەکانی ژیانی بەرەو بڵنداییەکان بچن گوریسی جۆلانە کە هێمایە بۆ خۆشییەکان بە درەختی ناوچیا ببەستن . شیعر پێویستی بە چ توانایەک و سەلیقە و وزەیەک هەیە ، لەهەمانکاتیش دەکرێت وەڵامێک بێت بۆ هەموو ئەوانەی لەم نێوەدا ڕەخنەیان لێگرتووە و هێرشی ناڕەوایان کردۆتە سەر کە بە تێکدەری زمانیان لە قەڵەم داوە و ئەوەتا بە ڕوون و ئاشکرایی دەڵێت ، گوڵم لە بێئاگایی نەچنیوە و نهێنی گەشەکردنم دروشاندەوە ، بۆ کتێب و ڕێبوارەکانیتریش بەهەمان شێوە تا دەگاتە دواهەمین ڕێبوار و دواهەمین کتێبی کە (سەرزەمینی هەموو ناوەکانە) ، ئیتر بەشی دووەمی ئەم دەقە شیعرییەوە هەموو دەقەکانی تری نێو ئەو کتێبەی شایستە بە قسە لەبارەوە کردن و ئاوڕلێدانەوەن ، بۆ نموونە دەقەکانی (وەسیەت و سپی بەرەو ڕەش و دیوانی مات و مردووان گۆرانی زەوی دووەمیان دەڵێن ..) ، بەڵام من لێرەدا دێمە کۆتایی ئەو خوێندنەوەیەم ، بەهیوام ماڵی شیعری سەباح ڕەنجدەری شاعیر هەر ئاوەدان و ڕوو ناک و بۆ هەمیشەش پڕ کۆشش و داهێنان بێت ، هەروەها هەر لە شاری شیعر بمێنێتەوە چونکە وەک خۆی دەڵێت / لە شاری شیعر هەناسەم نەرم و خۆشە و بە ئارەزووی خۆی لە بەهەشت ناچمە دەرەوە .

سەرەتای

نیسانی ٢٠٢٣

سەرچاوە : کتێبی شیعری (سەرزەمینی هەموو ناوەکان) .. سەباح ڕەنجدەر

قۆناغی گواستنەوە: لێکدانەوە و ڕاستییەکان.. دیمانەی حەسەن ساڵحی لەگەڵ حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی بۆ کوردی:کاوە عومەر

بۆ پشتبەستن بە چاوپێکەوتنێک لەگەڵ کەناڵ جەدید نوسراوەتەوە

حەسەن ساڵحی: لە هەلومەرجی سیاسی ئێران و لەگەڵ نزیکبوونەوەی کۆتایی تەمەنی کۆماری ئیسلامیدا، وشەی سەرەکیی “ڕاگوزەر” زۆر دەبیسترێت و دووبارە دەبێتەوە. هەر لەو پێوەندییەدا تا ئێستا چەندین دیدار و سیمینار ئەنجام دراون. ئەنجوومەنی ڕاگوزەریان دروست کردووە، باسی گواستنەوە لە کۆماری ئیسلامییەوە دەکەن، باسی گواستنەوە بۆ دیموکراسی دەکەن، باس لە گواستنەوەی ئاشتیانە دەکەن. گواستنەوە لە کۆماری ئیسلامی بۆ چ پلانێک و بە چ نەخشێک ئەنجام بدرێت؟ ئەگەر مۆدێلی گونجاو بۆ گواستنەوەکە پەیڕەو نەکرێت، ئایا ئەگەری دامەزراندنەوەی ستەمکاری یان ڕوودانی شەڕی ناوخۆ هەیە؟ ئەمانە ئەو بابەتانەن کە لە بەرنامەی وەڵامدانەوەی ئەم هەفتەیەدا لەگەڵ حەمید تەقوایی باسی دەکەین.
حەمید تەقوایی، هەر لە سەرەتای شۆڕشی ئێستاوە باس لە قۆناغی گواستنەوە زۆر باسکراوە، بەتایبەتی لە نێو هێزە ڕاستڕەوەکانی ئۆپۆزسیۆن. پێت وایە دوای کۆماری ئیسلامی قۆناغێکی وامان دەبێت؟
حەمید تەقوایی: سەربەخۆ لەوەی هێزە ڕاستەکانی ئۆپۆزسیۆن چی دەڵێن و چ لێکدانەوەیەکیان هەیە سەبارەت بە قۆناغی ڕاگوزەر – کە دواتر باسی دەکەین- دوای ڕووخانی ڕژێم قۆناغێکی وامان دەبێت. بەگشتی دوای سەرکەوتنی هەموو شۆڕشێک، ڕژێمی هەنووکەیی دەڕووخێت و هەلومەرجی تایبەت دروست دەبێت کە دەتوانین پێی بڵێین قۆناغی تێپەڕین. دیارە لەدوای ڕووخان ئیتر یاساکان، بەرپرسان، دامودەزگا دەسەڵاتدارەکان، وئەو پەیوەندیانە کە لە نێوان چینە دەسەڵاتدارەکان و خەڵک هەبووە هەڵدەوەشێنەوە و هەموو شتێک بە یاسا و حکومەت و بەرپرس و پلەدارەکان و هتد ئەبێت سەرلە نوێ پێناسە بکرێنەوە و دامەزرێنەوە. بە واتایەکی تر دوای ڕووخان لە

کۆمەڵگەدا، بۆشایی دەسەڵات دروست دەبێت و قۆناغی تێپەڕین قۆناغێکە کە دەبێت پڕ بکرێتەوە. چ هێزێک بە چ میکانیزمێک ئەمە دەکات، ئەمە باسێکی ترە، بەڵام بە شێوەیەکی بابەتیانە و بەرچاو، هەموو شۆڕشێک لە دوایيدا سەردەمیکی وەهای دەبێت.

حەسەن ساڵحی: تایبەتمەندییەکانی ئەم قۆناغە چین و پەیوەندی بە پرۆسەی شۆڕش و هەلومەرجی پێش ڕووخاندنەوە چییە؟ ئایا دەتوانین بە شێوەیەک دابەشی بکەین کە قۆناغی تێپەڕین قۆناغێک بێت کە هیچ شتێک سەقامگیر نەبووە و دەسەڵاتی سیاسی دیاری نەکراوە؟

حەمید تەقوایی: بەڵێ، بەتەواوەتی وەک یەکە و منیش جەختم لەسەر هەمان شت کردووەتەوە. بەڵام پێویستە ئاماژە بەوە بکرێت کە ئێمە باس لە یەکلایی کردنەوەی چارەنوسی دەسەڵاتی سیاسی لە دوای شۆڕشێک دەکەین. لەوانەیە بەهۆی کودەتا یان شەڕ یان قەیرانی ئابووری حکومەتەکان بخرێنە پەراوێزوە. یان دەست لەکار بکێشنەوە بەهۆی قەیرانێکی سیاسی و کۆمەڵایەتیەوە، یان تەنانەت کە بیانەوێت لە دۆخێکدا دووبارە دەستور بخە دەنگدانەوە. ئەمە لە مێژووی وڵاتاندا ڕوودەدات، بەڵام قۆناغی دوای شۆڕش جیاوازە لە هەموو ئەمانە. قۆناغی ئینتقالی قۆناغی بۆشایی دەسەڵاتە بۆ چینی دەسەڵاتدار، بەڵام دەسەڵاتێکی نوێ سەری هەڵداوە: دەسەڵاتی جەماوەری خەڵک. خەڵکی شۆڕشگێڕ دوای ڕووخاندن ناچنەوە ماڵەوە، تازە دەسەڵاتی خۆیان ناسیوە، تازە توانیویانە لە چارەنووسی سیاسی کۆمەڵگادا ڕۆڵ بگێڕن و متمانەیان بەخۆیان پەیدا کردووە. بە پێناسە شۆڕش واتە لەناوبردنی دەسەڵاتی باڵادەستەکان. خەڵک لە سەردەمی شۆڕشدا خواست و داواکاریەکانیان خستۆتە ڕوو، کە دەیانەوێت بەدی بهێنرێن، بەڵام چیتر متمانەیان بە سەرووی خۆیان و دەسەڵاتی سەرووی خۆیان نییە و پشت بەوان نابەستن،. ئەوان نایانەوێت هەمان بەرپرس و سیاسەتمەدارە پیشەگەرەکان بە ڕواڵەتێکی جیاوازەوە یان بە ناوێکی جیاوازەوە بێنە سەر کار. شۆڕش خەڵک دەخاتە پەیوەندییەکی تەواو نوێ لەگەڵ دەسەڵاتی سیاسی.

لە شۆڕشی ١٣٥٧دا بینیمان لە هەموو شوێنێک لە دوای ڕووخانی شوراکان پێکهاتن لە کارگە و زانکۆ و قوتابخانە و فەرمانگە و زۆر ناوەندا کەس لەو ماوەیەدا ئازادی و دیموکراسی بە پەرلەمان و مەجلیس و هتدەوە نەبەستەوە. بە هیچ شێوەیەک باسی ئەمانە نەکرا. خەڵک خوازیاری بەشداری شوراکان بوون لە هەموو بابەتەکاندا و ئەمەش کێشەیەکی گرنگی کۆماری ئیسلامی بوو. داگیرکردنی باڵیۆزخانەی ئەمریکا و پاشان شەڕی ئێران و عێراق بوو بە بیانوو و زەمینەیەکی خوڵقاند کە کۆماری ئیسلامی بتوانێت هێرش بکاتە سەر شوراکان و سەرکوتی خەڵک بکات.

ئەم ئەزمونە ئەوەمان بۆ دەردەخات كە لە ڕاستيدا شۆڕش هێزێكى نوێ دەهێنێتە گۆڕەپـــا نەكەوە كە لەلايەن هەر حـــزب و دا مەزراوەيەكەوە كە بيەوێت حكومەت پێكبهێنێت ناتوانرێت پشتگوێى بخرێت. بۆيە لەكاتى باسكردنى بۆشايى دەسەڵات لە دواى ڕووخان، پێويستە جەخت لەوە بكەينەوە كە دەسەڵات ت□كى نوێش لە مەيداندا يە؛ دەسەڵاتى ئەو خەڵكە ڕاپەڕيـــوەى كە تـــا ئێســتاش لە مەيداندانـــدا يە بۆ بەديهێنـــانى ئەو پێشبينى و چاوەڕوانييە ڕەوا و ئينسانانەى كە لە شۆڕشدا ئاڵاكەيان بەرزكردۆتەوەو هێشتا لە مەيداندا يە.
لە ڕوانگەى ئێمەوە، و هەر حزبێكـــى شۆڕشگێڕ كە بەڕاستى دەيەوێـــت خەڵك ئازاد و ڕزگار بێت، قۆناغى ڕاگوزەر قۆناغێكە كە دەسەڵاتى خەڵك د□ بێت شێوەى دەسەڵا تێكى چەسپاو و حكومەتى وەربگرێت، و د□ بێت خەڵـــك ڕاستــەوخۆ كاروبـــارى پەيوەســـت بە بەڕيـــوەبردنى كۆمەڵگە بەدەستەوە بگرێت. ئەوەى لە بەرنامەى حزبدا وەك حكومەتى شوەايى پێشنيـــار كـــراوە. دواى ســەركو□تنى شۆڕش، بە پێچەوانەى خواســت و ئامانجى هێزەكانى ئۆپۆزسيۆنى ڕاستڕەو، نەك هەر خەڵك بنێردرێتەوە ماڵەوە، بەڵكو د□ بێت خەڵك لە ڕێكخستنى جۆرى شورادا ڕێكبخرێن بۆ ئەوەى بتوانن دەسەڵات بە دەسەتەوە بگرن.
ئه مڕۆ له كۆمه ڵگه ى ئێمه دا جه ماوه ڕى خه ڵكى شۆڕشگێڕ، كرێكاران، خانه نشينان، مامۆستايان، زەحمەتكێشان، دادخوازان له دڵى شۆڕشى ئێستادا چالاكن و زۆر پێش شۆڕشيش له بزوتنه وه ناڕه زايه تييه جۆراوجۆره كاندا چالاك بوون. دواى ڕووخانى كۆمارى ئيسلامى كە بە هێزى مانگرتن و خەبات و ناڕەزايەتى و خۆپيشاندان و دواجار ڕاپەڕينى چەكدارى ئەم هێزە ڕوودەدات، هيچ حيزب و ڕێكخراو و تاكێك، هەر پلانێكيان بۆ قۆناغى ئينتقالى ه□ بێت، ناتوانن حساب ب□ ئەم هێزە نەكەن. هێزە ڕاستڕەوەكانى ئۆپۆزسيۆن، هێزى كۆنەپەرست و دژە شۆڕش، كە دەيـــانەوێت بە كەمترين گۆڕانكـــارى نەزمـــى هەبـــوو بپارێزن، هەوڵ دەدەن خەڵك بنێرنەوە ماڵەوە و خۆيان دەسەڵات بگرنە دەست. ئەوەى كۆمارى ئيسلامى كردوويەتى. لە لايەكى ترەوە هێزە شۆڕشگێڕەكانى وەك حزبى ئێمە دەيانەوێت ڕێكخراوە جەماوەرييەكانى وەك شوراكان بەهێزتر و سەقامگيرى بكەن (يان ئەگەر لە سەردەمى شۆڕشدا پێكنەهاتبن ئەوانە ڕێكبخەن) و بە بەشدارى ڕاستەوخۆى خەڵك حكومەتێكى نوێ دابمەزرێنن. ئەمەش بنەماى ڕووبەڕووبوونەوەى هێزى شۆڕشگێڕ و دژە شۆڕشە لە قۆناغى تێپەڕيندا.
حەسەن ساڵحى: زۆربەى كات لەگەڵ باسكردنى قۆناغى گواستنەوەدا باس لە پێويستى ئەنجامدانى ڕيفراندۆم دەكرێت بۆ دياريكردنى سيستەمى داهاتوو و هەروەها داڕشتنى دەستوور. بۆچوونى ئێوە لەسەر ئەم بابەتانە چييە؟

حەمید تەقوایی: ئەمانە تەنیا لایەنی یاسایی و حقوقی قۆناغی گواستنەوەن. دەبێت ناوی حکومەت یان سیستەم و دەستوور دیاری بکرێت، بەڵام ئەمە جەوهەری مەسەلەکە نییە. بەشێک لە هێزە ڕاستڕەوەکان، گواستنەوە لە کۆماری ئیسلامی وەک بەدیلێک بۆ ڕووخاندن لە ڕێگەی هێزی ڕاپەڕینی خەڵکەوە دەخەنە ڕوو کە بەتەواوی بێمانا و ناڕاستە. مشتومڕی ڕاستەقینە لەسەر ئەو هەلومەرجەیە کە دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی لە لایەن دەسەڵاتی شۆڕشەوە دروست دەبێت. هەندێک کەس پێیان وایە کە ئەو پرسە بە ڕیفراندۆم و دەستوور و هتد چارەسەر دەبێت. هەروەها ئەمەش واقیعی نییە و تەنیا مامەڵە لەگەڵ فۆڕمی ئیداری و یاسایی و دەستاو دەسکردنی دەسەڵات دەکات.

لە ڕاستیدا فاکتەری گرنگ دەسەڵاتی حزب و بزووتنەوەکانە. مەسەلەی ڕاستەقینە ئەوەیە کە کام لایەن و هێزی سیاسی بە چ پلەیەک دەسەڵات و کاریگەری و پێگەی کۆمەڵایەتی لە گۆڕەپانەکەدان. ئەگەر کۆماری ئیسلامی بە دەسەڵاتی ئینقلاب ڕووخێنرابێت و خەڵک مانیان گرتبێت و خۆپیشاندانیان کرد و دواجار ڕاپەڕین و ڕووخانی ئەم حکومەتەیان کردبێت، لەو پرۆسەیەدا هێزەکان دواجار ئیعتباریان لە کۆمەڵگادا بەدەستهناوە و متمانەی خەڵکیان بەدەستهناوە. ئه م هێزانه به پێی ده سه ڵات و متمانه و ڕاده ی نفوزیان له ناو کۆمه ڵگادا له قۆناغی ئینتقالیدا ڕۆڵێکی چاره نووسساز ده بینن. دەمەوێت ئەوە بڵێم بەوشێوەیە نییە لەگەڵ ڕووخانی کۆماری ئیسلامیدا، هەموو حیزب و هێزە سیاسییەکان و بزووتنەوە سیاسییەکان لە یەک هەڵوێستدا بن و وەک پێشبڕکێیەکی دوو سەد مەتری لە یەک ئاستدا وەستاون، تا لەگەڵ دەنگی ڕووخانی حکومەتدا، پێشبڕکێی جێگیرکردنی خۆیان و پێکهنانی دەستور و حکومەت دەست پێ بکەن ئەوەی دەیانەوێت. لە واقیعدا حزب و هێزە سیاسییەکان لە قۆناغی ئینتقالیدا بە پێی مێژوو و ئەدای خۆیان پێگە و قورسایی جیاوازیان دەبێت، بەتایبەتی لە قۆناغی شۆڕشدا.

گریمان هەندێک لایەن دەستووری جیاواز پێشنیار دەکەن. پێش هەموو شتێک پێوەری خەڵک ئەوەیە کە چ هێزێک بە چ باکگراوند و ڕۆڵێک لە شۆڕشدا ئەم یاسایانەیان پێشنیار کردووە. خەڵک متمانەیان بە حزبێک هەیە، پشت بە هێزێک دەبەستێت ک□ □□□□ی یەکلاکەرەوەی لە شۆڕشدا هەبووە، جا چ لەسەر ئاستی حزب و ڕێکخراو و تەنانەت تاکیش بێت و دواجار هەڵبژاردنیان سیاسییە و دەنگدانیان لە هەموو هەڵبژاردن و ڕیفراندۆمێکیشدا لەسەرئەم هەڵبژاردنە سیاسییە بنیات دەنرێت.

لە ئێستادا لە ئۆپۆزسیۆندا حزب و ڕێکخراو و کەسایەتی زۆرن، بزووتنەوەی کرێکاری کەسایەتی خۆی هەیە، دامەزراوەی تایبەتی خۆی

هەیە، بە بــزووتنەوەی دادخــوازیش هەمــان شتە، بە بــزووتنەوەی خوێندکاریش هەمان شتە و تا ئێستا ئەو کێشایەتیانە ناسراون . لە سەردەمی شۆڕشدا ژمارەی ئەو دامودەزگا و ئامارانە زیاتر دەبێت و حزبەکان زیاتر خۆیان نیشان دەدەن و جیاوازیەکان زیاتر ڕوون دەبێتەوە. به تایبه تی حیزبه کان له پرۆسه ی ڕووخانی کۆماری ئیسلامیدا، و حیزب و هێز، یان ئه و که سایه تییه ی که ڕۆڵی گه وره تری هه یه له پرۆسه ی ڕووخان و کۆکردنه وه و ڕێکخستن و پێشخستنی شۆڕشدا هەمان پلەی متمانەی دەبێت. خەڵک دەنگ بەو دەستوورە دەدات کە لەلایەن کێشایەتی و لایەنە کاریگەر و متمانەپێکراوەکانەوە پێشنیار کراوە. یان ئەگەر هەڵبژاردن هەبێت دەنگ بەو کەسانە دەدەن کە لە دەی شۆڕشدا لەهاتوویی خۆیان بە خەڵک نیشانداوە. بەڕای ئێمە هەڵبژاردنی بەرپرسان دەبێ لە دەی شورا ناوچەییەکان، شورای شارەکان، شوراکانی کارگەکان و هتد بکرێت، بەڵام هەرچۆنێک بێت خەڵک دەنگ بەو کەسانە دەدەن کە لە سەردەمی شۆڕشدا متمانەیان پێکردوون و ناسیویانە پرۆسە. بە جۆرێک پێگەی حیزبەکان لە قۆناغی ڕاگوزەردا، دەرئەنجامی چالاکی ئەوانە لە قۆناغی شۆڕشدا. لە ڕووی واقیعی و کۆمەڵایەتییەوە ئەو هێزە دەتوانێت مەرکی خۆی بخاتە سەر دەستوور و لەسەر ناوی ئەو سیستەمەی ئایندە دایبنێ کە لە سەردەمی شۆڕشدا شکڵ و ڕۆڵ و کاریگەری زیاتری بەدەستهێناوە. دەشێ حیزبێک، تاکێک، یان بەرەی هاوپەیمانی یان ڕێکخراوێکی جەماوەری بێت. فۆڕمی جۆراوجۆر دەتوانێت ڕووبدات. بەڵام ئەوەندە دەنیایە کە لە پرۆسەی شۆڕشدا حیــزب و هێــزە سیاسییەکان جێگەیەک لە کۆمەڵگادا دەدۆزنەوە کە بتوانن لە قۆناغی گواستنەوەدا ڕۆڵێکی یەکلاکەرەوە بگێڕن.

لە کۆتاییدا پێویستە جەختیش لەوە بکەمەوە کە دواجار کۆمەڵگا لە نێوان چەپ و ڕاستدا هەڵدەبژێرێت و بە سروشتیش لە هەلومەرجی شۆڕشگێڕانەدا، ڕەخنەی ڕادیکاڵترین لە دۆخی ئێستا و ئازادیخوازترین و یەکسانیخوازترین بەرنامە ئیجابیەکان زۆرترین پشتیوانییان دەبێت.

حەسەن ساڵحی: تاچەند ئەگەری ئەوە هەیە کۆمەڵگا بکێشرێتە ناو پشێویەوە یان شەڕی ناوخۆ لە قۆناغ بەندیدا ڕووبدات. بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە ئەو دوژمنەی کە هەمووان هەیانبوو و لەدژی شەڕیان کردوە لابراون و گەیشتوینەتە قۆناغێکی ڕووبەڕووبوونەوە کە حزب و ڕەوتە جیاوازەکان دەیانەوێت بەرنامەی ئیجابی خۆیان پەیڕەو بکەن، واتە هەریەک لەو لایەنانە دەیانەوێت کۆمەڵگا بەرەو لایەک بەرن. لەم دۆخەدا ئەگەری ڕوودانی ئاژاوەگێڕی و شەڕی ناوخۆ چەندە؟

حەمید تەقــوایی: بە بڕوای مــن لە دۆخــی دوای شۆڕشــدا، بە

لە بەرچاوگرتنی ئەوەی کە کۆماری ئیسلامی بە دەسەڵاتی خەڵک کەم بووەتەوە، ئەگەرێکی زۆر لاواز هەیە کە کۆمەڵگا بکێشرێتە ناو ئاژاوەوە. یەکێک لە پەرەپێدەرانی ئەم مەسەلەیە خودی کۆماری ئیسلامییە کە دەڵێ ئەگەر من بڕۆم، هەمووان دەمرن، نەتەوەی جیاواز و ئایینی جیاواز شەڕ دەکەن، دوژمنێکی دەرەکی هێرش دەکات و ئێران دۆخێکی هاوشێوەی سوریا دروست دەبێت. هەر ئەو سوریایە کە کۆماری ئیسلامی خۆی هۆکاری سەرەکیی دۆخی کارەساتباری بووە، جڵەوی خەڵکی پێدەکات و بانگەشەی ئەوە دەکات کە ئەگەر من بڕۆم، ئەمە ڕوودەدات! ئێمە هەمیشە دژی ئەم تیۆرییە بووین. کەسانێک هەن بە نیازپاکیشەوە هەمان شت دەڵێن، بەڵام لەبیرمان نەچێت ئێمە باسی هەلومەرجی دوای سەرکەوتنی شۆڕش دەکەین. شۆڕش لە دەوری خواستە ئینسانیەکانی وئەو خواستانەی هەموو خەڵک یەکگرتوو دەکەن و دروشمەکانی وەک ژن ژیان ئازادی دەسوڕێتەوە. وەک ئێستا دەبینین خەڵک لە کوردستانەوە تا زاهیدان و تاران و هەموو شارەکان دروشم دەدەن، هەموومان پێکەوەین. دەڵێن کورد، بەلوچ ئازەری ، ئازادی و یەکسانی. دەڵێن کوردستان چاو و ڕووناکی ئێرانە و هتد. بەڕاستی خەڵک پێکەوە وەستاون. بۆیە ئەگەر کەسێک خەمی دابەشبوونی نەتەوەیی و میللی و ئایینی بێت، ئەوەندەی پەیوەندی بە بەدەنەی کۆمەڵگەوە هەیە، هیچ شتێکی لەم شێوەیە ڕوونادات. حیزبە ناسیۆنالیستەکان و حیزبە توندڕەوەکان، چ ناسیونالیزمی فارسی، چ ناسیۆنالیزمی زاڵ کە دەستی باڵای هەیە، یان ناسیۆنالیزمە ناوچەیی و قەومییەکان هەوڵی قوڵکردنەوەی جیاوازییە میللی و نەتەوەییەکان بدەن، بەڵام کۆمەڵگا وەڵامی ناداتەوە. جگە لەوەش لانیکەم لە دەی شۆڕشی ئێستادا زۆرێک لەو حیزبانە جەختیان لە جیاوازییە میللی و نەتەوەییەکان و هتد نەکردەتەوە و باسیان لە ئێستادا لەسەر یەکگرتوویی هەموو خەڵکە بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامی. لەوەش گرنگتر، لە دروشمی سەرەکی ژن و ژیان و ئازادیدا هیچ شوێنەواری لە مەیلی میللی و نەتەوەیی و ئایینی ودەمارگیری نییە. ژن، ژیان ئازادی بەتەواوەتی یەکگرتوو و گشتگیرە، نەک هەر لە ئێران بەڵکو لە جیهاندا دەتوانرێت بگوترێ و هەر بۆیەش شۆڕشی ئێران کاریگەرییەکی جیهانیی وای بەدەستهێناوە.

بۆیە سەرەڕای هەموو ناکۆکییەکانی نێوان لایەنەکان، دۆخێکی هاوشێوەی ئاژاوەگێڕی یان شەڕی ناوخۆ و هتد دروست نابێت، بەڵکو بە پێچەوانەوە شاهیدی دەسەڵاتی یەکگرتووی خەڵک دەبین و ئەم دەسەڵاتەش خۆی گەرەنتیی ڕێگەرییە لەهەر جۆرە دابەشبوون و دوژمنایەتییەکی ناوخۆیی.

حەسەن ساڵحی: سیاسەتی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ئێران بە قۆناغی ڕاگوزەر چییە؟

حەمید تەقوایی: قۆناغی ڕاگوزەر قۆناغێکە کە جیاوازی نێوان حزبەکان و بەرنامە ئیجابیەکانیان تیشکی دەخرێتە سەر و پێویستە وا بێت. قۆناغی ڕاگوزەر بەو مانایەیە کە کۆماری ئیسلامی خراوەتە لاوە و ئێستا خەڵک دەبێ بە هۆشیارانە و ئازادانە هەڵیبژێرن کە کام حیزب و کام بەدیل و کام سیاسەت نوێنەرایەتی هیوا و خواستەکانیان دەکات لە ڕووی ئابووری، کۆمەڵایەتی، پێکهاتەی سیاسی و هتد.

سرووشتی حیزبەکان بەدیلی جیاوازیان هەیە و هەرکەسێک ئارگیومێنتی خۆی دەخاتە ڕوو. پێمان وایە بۆ ئەوەی ئەم پرۆسەیە بە تەواوی دیموکراسیانە، لە هەلومەرجێکی سەلامەتدا، لە پێناو بەرژەوەندی خەڵک، بە قازانجی هەڵبژاردنی ئازاد و ئاهانەی خەڵک، حزب و هێزەکان پابەندبن بە بناغە و پرەنسیپەکانی دیموکراسی و چالاکی سیاسی شارستانی لە ئەمڕۆوە. ئەو ستانداردانەی کە گەرەنتی ئازادی بە مەرجی چالاکیی سیاسی بە هەموو لایەن و هێز و هەڵسوڕاوان دەکەن. هەر حیزب و ڕێکخراو و دامەزراوەیەک بتوانێت بەخۆی قسە بکات و کۆڕ و کۆبوونەوەی خۆی ڕێکبخات و سیمینار و کۆنگرە و کۆنفرانسی خۆی ببەستێت و ڕیکلامی خۆی لە تەلەفزیۆن و ڕادیۆکاندا بکات.

ماوەیەک لەمەوبەر پرەنسیپەکانمان لەژێر "پەیمانی پابەندبوون بە ئازادی حزب و چالاکییە سیاسییەکان" بڵاوکردەوە، کە تیایدا جەخت لەسەر ئازادی بێ کەت وبەند و هەڵوەشاندنەوەی سزای لەسێدارەدان و ئازادکردنی سەرجەم زیندانیانی سیاسی و هەڵوەشاندنەوەی هەموو هێزە سەرکوتکەرەکان و هاوشێوەکانیان جەختی لێکراوەتەوە. پابەندبوون بەم بنەمایانە زۆر گرنگە، بەتایبەتی لە قۆناغی گواستنەوەدا. هەر حیزبێک دەتوانێت هەر لێکدانەوەیەکی بۆ ئازادی یان دیموکراسی لە بەرنامەکەیدا هەبێت. مەسەلەکە لەسەر ئەوە نییە، مەسەلەکە ئەوەیە کە هەموو حزب و هێزە ساسیەکان، بێگومان جگە لەوانەی کە لە حکومەتدا بوون و هاوبەشی کۆماری ئیسلامین، بتوانن بە ئازادی چالاکی بکەن. دانان بە ئازادی بێ کەت و بەندی حزبایەتی و خۆپیشاندان و مانگرتن ودەربڕین و ڕۆژنامەگەری بۆ هەموو حزب و ڕێکخراوەکان، قەدەغەکردنی سزای لەسێدارەدان و ئەشکەنجەدان و هتد، هەڵوەشاندنەوەی هێزە سەرکوتکەرەکان ڕابگەیەنن، بەدواداچوون بکەن کە تاوانبارەکان دادگایی بکرێن، و هەنگاوە بەپەلەکانی تر وەڕوشێنەکانی تر پێویستە لە ماوەی ڕاگوزەردا ئەنجام بدرێن. ئەمانە لانی کەمی ڕێککەوتنێکن کە زۆر ترین ڕێگە بە خەڵک دەدات گوێ لە ئارگیومێنتەکان بگرێت و لەنێوان حزبەکانی ئەو قۆناغەدا لە موتەمەدین ترین و ئارامیداا هەڵبژێرێت.

وەک ئاماژەم پێدا، لە سەردەمی شۆڕشدا، خەڵک تا ڕادەیەکی زۆر حیزبەکانیان ناسی. لە ماوەی ڕاگوزەریشدا پێویستە هەلومەرجێک

دابین بکرێت بە ئەوەی خەڵک زیاتر و زیاتر زانیاری ورد و دروست بەدەست بهێنن، بە تایبەت لە بەرنامەی ئیجابی حیزبەکاندا.
قۆناغی ئینتقالی ماوەی خستنەڕووی بەرنامەی ئیسپاتی حیزبەکان و گفتوگۆ و مشتومڕە لە نێوانیاندا. حیزبی ئەمە یان هەر لایەنێکی تر پلانی خۆی ڕادەگەیەنێت، چ جۆرە سەربازییەکی دەوڵەت، ڕۆڵی خەڵک چییە، ڕۆڵی حزبەکان چییە و هتد. پێویستە هەلومەرجێک دروست بکرێت کە ئەو باسانە بە شێوەیەکی بەرفراوان لە میدیاکان و دیبەیت و سیمینارە گشتییەکاندا باس بکرێن. گرنگترین خاڵی ئەمە لە قۆناغی گواستنەوەدا پابەندبوونی لایەنەکانە بە پێوەرێکی دیموکراسییەوە بە ئەوەی خەڵک بە ئازادی و هۆشیارانە ئایندەی خۆیان هەڵبژێرن.

٣١ی ئازاری ٢٠٢٣، ١١ی فەروەردین ١٤٠٢
سوپاس بۆ ئەمیر تەوەکولی بۆ نوسینەوەی دەقی سەرەتایی ئەم چاوپێکەوتنە.

ژیانم لەوە کورترە بەشی کەسێکی تر بکات.. موراد عەلی

ـ لە شاری تەنیایی هاتوومە تەوە
دەمەوێ پێت بڵێم هاوڕێ… ئەوە هەندێ ترسناک نییە! تەنێ هەندێك بوێری دەوێ

ـ تۆ چی دەربارەی گەڕانم دەزانیت؟
لەچی ڕوخسارم
لەرزینی دەستەکانم
ماشوبرنجی قژم …
نا ، تۆ هیچ نازانیت
وەرە ببە بە من
وەرە ناخم ببینە
ئەوکات تێدەگەیت
کاتێک گەنجێك باس لە پیربوون دەکات
چ ئازارێکە!

–

کەمتر لە سەد ساڵ ژیان و
مردنێکی هەزاران ساڵی هەموومان بەڕێگەییە
بۆ ئەوەی بڵێین:
ژیان لە مەرگ سەختترە

–

پیرەگەردوون یاری بە هەموومان دەکات
تۆ ببە بە یەکەم کچی
حەوا یاری بە ئەو بکە
تکاکارم

–

دەگەم بە هەر شتێك ماچی دەکەم
دەستی گەورەکان
گۆنای بچووکەکان
بەرگی کتێبەکان
تۆ چ سیحرێکیت؟ هەموو شوێنێك
ڕەنگی لێوتی گرتووە

–

ئەوەی کاڵ بووەتەوە نە یادەوەرییەکان نە شوێنەکانی برین …
ئەوە تۆیت کاڵبوویتەوە لە
عەشقی من

–

ئەگەر شاعیر بیزانیایە ئەو دێڕانە
دەبن بە برینم
نەیدەهێشت
ئەو هونەرمەندە بێویژدانە نووسینەکانی
بە گوێچکەکانم بچرپێنێ

–

ئەم نووسراوانە دوای ڕۆیشتنی تۆن
سەیر کە
بەهەستیت چ یارییەك بە هەستم دەکات

موراد عەلی

بیرەوەرییەکانی فەقێیەکی گومڕا (55).. شەمامە بارەوانی

فەقێیەکی دیکتاتۆر!

من بە شێوەیەکی گشتی، لەو حوجرەی فەقێیەکی تا بڵێیت کۆمەدی و ڕوو خۆش و قسەخۆش بووم، وەلێ وەک سروشتی مرۆڤ، جارجار تووڕەش دەبوم، کە تووڕەش دەبووم و دەماریان دەگرتم عەیب نەبیت، کورد وتەنی خراپ دەمقۆومانـد و دە و دەشـاوم تێکەڵ دەکـرد و دەچـوومە پێسـتی دیکتاتۆرێکەوە و لەیەک کاتتدا دەبـووم بە نیرۆن و سەددام و ستالین.

لەو حوجرەی هەرساڵە و کۆمەڵێک فەقێی تازە و لە خۆم دەمەوتترمان بۆ دەهات، بیرمە لەو حوجرە بوین، لە مزگەوتی(حاجی بەدریە) لە هەولێر.

فەقێی زۆر گچکە و عەجوول و نەعندرامان لەگەڵدا بوون، منیش ئەرکی براگەورەیی و سەرپەرشتیکردنی فەقێکانم خرابوو سەر شان، هەرچەند زۆر ڕقم لەوە بوو و حەزم لە برا گەورەیی و ئەرکی ئەمیرەتی حوجرە نەبوو.

جا بۆ فەقێکانیش زۆرزۆر باشبووم، بە کڕینی ئازووقە و خواردن، هەرگیز بێ دەییانم نەدەکرد. چی پارەی حوجرەم لابوو، یان ئەو دوو مارکەتەی لەسەر حیسابی خێرومەندێک، بەلاش دەچووین شتمان لایان بە حوجرەکە دەهێنا، جۆرەها گۆشت، لە گۆشتی مریشک، ماسی قوتوو، پەنیر و کێک و شەربەت و هەرچی هەبوو. لەگەڵ فەقێیەکیتر کە ئێستا لای ئاکرێ مەلایە، بۆمان دەهێنان. یان بە بازاڕیکردن و ڕێگەدان بەوەی بۆ هەرکوێیەک بچن.

لەو حوجرەی سیستەم هەبوو، نەدەبوو تۆ وەک فەقێیەک، بە مەڵێت و بە دڵی خۆت چیت ویست و حەزت پێ کرد و کوێت ویست و کەی ویستت بۆی بڕۆیت.

وەلێ من ئەو یاسایانەم لە پێناو فەقێکان دەشکاند و زۆر جار قسە و گلەیی و توڕەیی مەلاشم، لەسەر ئەمە، دەهاتە سەر.

با بەنەوە سەر بەسەرهاتەکە، ئەوە فەقێیەکمان لەگەڵدابوو، بە تەمەن زۆر لەمن بچووکتربوو، لەسەر خوان دانیشتبووین و خەریکی خواردنی نانی ئێوارەبووین. نازانم شتێکم داواکرد، کارو باری حوجرەبوو، فەقێیەکە بە قسەی نەکردم. بیرم نەماوە ڕێک چی بوو !

دوو سێ جار لەم دووبارە کردەوە، هەر فشەی بە وەزعەکەی دەهات، ئیتر منیش زۆر تووڕەبووم.

برنج و مەرەگەمان کردبوو، هەندێک مەرەگە لەناو مەنجەڵەکە مابوو، ڕێک هەموویم بە بەرۆکی فەقێیەکە داکرد و فەقێی فەقیرم خەڵتانی مەرەگەی کرد.

دوای ئەوە زۆر پەشیمان بوومەوە و ویژدانم ئاگری تێبەربوو و بە نهێنی زۆر بە فەقێیەکە گریام. ئێستاش کاتێک ئەو ڕووداوەم بیردەکەوێتەوە، هەست بە ئازاری ویژدان دەکەم و فرمێسک لەسەر گۆنام ڕێچکە دەبەستێت.

بە خۆم دەڵێم: چۆن من هەڵەیەکی وا نامرۆڤانە و ئەو کارە ناشیرین و قێزەونەم ئەنجامدا؟ هەرگیز، بەئەوە لەخۆم نابوورم. ئەو فەقێیە خەڵکی دێیەکی سەر بەقەزای بەردەڕەش بوو. باوکی جارێک هاتە حوجرە و پێی گوتم: کوڕەکەم ئەمانەتی تۆ بێت و توخوا زۆر ئاگات لێی بێت، ئەو هەشتا مناڵە. فەقێی ترمان لەگەڵدابوون، زۆر عەجووڵ و سەر بەکێشە و نەعەندرای بوون، بەردەوام لەگەڵ یەکتری جەڕ و شەڕە دەم و کێشەیان بوو. بەڵام ئەو فەقێیە لە ڕاستیدا وانەبوو، بەڵام، نازانم من بۆچی ئەوکاتە، ئەو هەڵەیەم لە بەرامبەریدا ئەنجامدا!. دوایی زانیمەوە، کە ئەو فەقێیە بووە بە سەلەفیزم.

ئێستاش هەرچاوەڕێم ڕۆژێک دابێت و ئەو فەقێیە ببینمەوە و داوای لێبووردنی لێبکەم.